

(Vy)trvalí nájomníci záhonov

Echinacea 'Magnus'
je výbornou trvalkou
do slnečných záhrad.
Vynikne v kombinácii
so žltou *rudbekiou*
'*Goldstrum*'.

Ing. Anna SLOBODNÍKOVÁ,
záhradná architektka

Každá záhrada musí byť navrhnutá tak, aby vás zaujala počas celého roka. Dynamickým a dôležitým prvkom sú práve vhodne navrhnuté rastliny. Medzi najpremenlivejšie a druhovo veľmi rozmanité patria trvalky.

Svojimi vlastnosťami zabezpečia výškovú členitosť, farebnosť, premenlivosť a celkovú dynamiku záhona počas celej sezóny. Vhodne zvolenými trvalkami dokážete niekoľkokrát počas sezóny premeniť záhradu na zaujímavé miesto.

Zákonitosti okrasného záhona

Ak vašej záhrade chýba farebnosť, určite odporúčame vysadiť niekoľko druhov trvaliek. Farebne kvitnúce rastliny a okrasné trávy zaručia záhrade dodajú úplne iný rozmer. Rovnako aj veľkú plochu trávniku, ktorý v záhrade neprosperuje, radieme nahradiť bohato kvitnúcim záhonom. Ak ho navrhnete správne, nemusíte sa báť náročnej údržby. Keď

Správne navrhnutý záhon záhradu oživi a bude zaujímavý v každom ročnom období.

rastliny zakorenia a naberú na sile, dokážu veľmi rýchlo záhon vyplniť. Ich dominancia na ploche potlačí rast burín, vlaha sa udrží v záhone dlhšie a rozbehne sa akási zdravá konkurencia. Tá na ploche ponechá len tie druhy, ktoré budú na danom mieste prosperovať.

Pri výsadbe dodržujte odporúčaný výsadbový spon, ktorý je pri každej rastline iný. Nefakajte sa toho, ak sa zo záhona niektoré druhy vytratia, pretože ich prerastú silnejšie a odolnejšie druhy, ktoré na danom mieste viac prosperujú.

Skupina trvaliek	Zástupca skupiny	Vhodné stanovište	Druhy trvaliek	Použitie v praxi
OREOFYTY		skalnaté štrbiny a priehlbiny, umelo vytvorené skalky	flox (<i>Phlox</i>), rozchodník (<i>Sedum</i>), trávnička (<i>Armeria</i>), lomikameň (<i>Saxifraga</i>)	v záhradách ako skalničky, krátke obdobie kvitnutia, dobre znášajú výkyvy teplôt, nedostatok vlhky a živín
XEROFYTY		suché oblasti s nedostatkom zrážok a vysokými teplotami	mliečnik (<i>Euphorbia</i>), šalvia (<i>Salvia</i>), čistec (<i>Stachys</i>), tymian (<i>Thymus</i>), gypsophila (<i>Gypsophila</i>), rebríček (<i>Achillea</i>)	na zazelenanie extrémnych stanovišť v mestskom prostredí, ako sú zelené strechy či zelené pásy v blízkosti ciest
MEZOFYTY		miesto s hlbšou a priepustnejšou pôdou bohatou na živiny	zbehovcec (<i>Ajuga</i>), orlíček (<i>Aquilegia</i>), astra (<i>Aster</i>), ostrica (<i>Carex</i>), kosatec (<i>Iris</i>), veternica (<i>Anemone</i>), echinacea (<i>Echinacea</i>)	vytvárajú dynamické spoločenstvá, v mestách a záhradách neznesú žiadne extrémne výkyvy
HYGROFYTY		trvalo zamokrené časti, v blízkosti umelo vzniknutých jazierok	pálka (<i>Typha</i>), iskerník (<i>Ranunculus</i>), záružlie (<i>Caltha</i>), vrbica (<i>Lythrum</i>), trst (<i>Phragmites</i>), perovec (<i>Pennisetum</i>), papraď (<i>Dryopteris</i>)	v blízkosti mierne tečúcich tokov, stojatých vôd a na okraji vodných plôch
HYDROFYTY		rastú pod vodnou hladinou alebo na nej plávajú	lekná (<i>Nymphaea</i>), leknica (<i>Nuphar</i>), žaburinka (<i>Lemna</i>), salvinia (<i>Salvinia</i>), pistia (<i>Pistia</i>)	výsadba rastlín do špeciálnych plastových košíkov alebo voľne do jazierok a potôčikov

Typy záhonov, podľa svetelných podmienok

1. Slnčný: Záhon je umiestnený na priamom slnku v suchom prostredí. Slnko naň svieti počas celého dňa, hlavne v letných mesiacoch. Na takéto stanovište treba vybrať trvalky, ktoré nemajú vysoké nároky na pôdnu vlhkosť a znesú silné slnečné lúče.

- **Okrasné trávy:** perovec 'Hameln' (*Pennisetum*), smlz 'Karl Foerster' (*Calamagrostis*)
- **Jarné:** mliečnik mnohofarebný (*Euphorbia polychroma*), čemerica 'Double Pink' (*Helleborus*), marulka (*Calamintha nepeta* ssp. *nepeta*)
- **Letné:** šalvia 'Caradonna' (*Salvia*), echinacea 'Magnus' (*Echinacea*), gaura 'Whirling Butterflies' (*Gaura*)
- **Jesenné:** veronika 'Pink Glow' (*Veronicastrum*), astra 'Apollo' (*Aster*)

2. V polotieni: Za polotien sa považuje miesto, kde svieti slnko aspoň polovicu dňa. Pohyb slnka treba sledovať hlavne počas leta. Vtedy slnečné lúče dopadajú kolmo na zem. V tomto záhone by sa mali objaviť rastliny, ktoré znesú aj mierne zatienenie. Prísun vody by mal byť pravidelný, ale rastliny dokážu akceptovať aj mierne obdobie sucha.

- **Okrasné trávy:** ostrica 'Irish Green' (*Carex*), metlica 'Palava' (*Deschampsia*)
- **Jarné:** čemerica 'Double Picotee' (*Helleborus*), bergénia 'Dragonfly Sakura' (*Bergenia*)
- **Letné:** horčiak 'Blackfield' (*Persicaria*), jarmanka 'Roma' (*Astrantia*), čerkáč (*Lysimachia clethroides*)
- **Jesenné:** veternica 'Honorine Jobert' (*Anemone*)

3. Pod korunami stromov: Na toto miesto patria rastliny do úplného tieňa. Slnko sa tu takmer neukáže, preto aj vlhkosť ostáva v záhone dlhšie. Trvalky majú rady vlhkejšie prostredie a sú prevažne nižšieho vzrastu, no nájdu sa aj vyšší zástupcovia.

- **Okrasné trávy:** rákosovka (*Hakonechloa macra*)
- **Jarné:** brunera veľkolistá (*Brunnera macrophylla*)
- **Letné:** funkia 'Blue Angel' (*Hosta*), pakost 'Johnon's Blue' (*Geranium*), perovník pštroší (*Matteuccia struthiopteris*)
- **Jesenné:** veternica 'September Charm' (*Anemone*)

Urobte analýzu stanovišta

Pri navrhovaní nového trvalkového záhona odporúčame vopred analyzovať miesto, kde má vzniknúť. Sledujte, ako sa mení dopad slnečných lúčov počas dňa a akou vlhkosťou počas sezóny priestor disponuje. Bude

záhon na slnku alebo v tieni? Je riešená plocha suchšia alebo sa v nej udrží vlhkosť dlhšie? Nachádza sa pod korunami stromov alebo krov? Všetky spomínané podmienky odporúčame sledovať hlavne počas letných mesiacov, pretože práve toto obdobie je pre rast trvaliek najdôležitejšie.

PRE

Spoznajte profily rastlín

Pri výbere druhov sa zamerajte na ich vlastnosti. Naštudujte si o rastlinách, ktoré vás zaujmú, čo najviac. Do akej výšky a šírky rastú, akou farbou budú kvitnúť. Budú svojim vzhľadom zaujímavé aj po odkvitnutí? Najdôležitejšou časťou každého trvalkového záhona sú okrasné trávy, ktoré začínajú rásť koncom jari

V žiadom správne založenom

trvalkovom záhone nesmú chýbať

cibuľoviny (narcisy, tulipány a okrasné

cesnaky), ktoré sa ukážu skoro na jar

a začiatkom leta. Po jarnej údržbe

vyplnia prázdne miesta a po odkvitnutí

ich nahradia opäť trvalky.

V záhone použite niekoľko typov kvetov aj trvalky, ktoré zaujmú listovou plochou.

PO

máte menšiu plochu, použite nižšie rastliny a menej druhov. Tie môžete tiež vysadiť skupinovo. V tomto prípade platí pravidlo, že menej je viac. Pri úzkych záhonoch so šírkou do 1 metra odporúčame vysadiť monokultúru (jeden druh). Tak bude záhon pôsobiť jed-

Okrasné trávy vyplnia záhony na dlhý čas a zabezpečia v záhrade pocit súkromia.

Niektoré obľubujú slnko, iné polotieň a sú aj také, ktoré rastú na nehostinných miestach.

a v záhone vydržia až do ďalšej sezóny. Vytvorí tak dlhodobý efekt aj počas zimy. Po výbere tráv začnite vyberať trvalky kvitnúce na jar, v lete a nakoniec si vyhlíadnite tie, ktoré sa objavia aj na jeseň.

Zvoľte univerzálne rozmery

Optimálna šírka trvalkového záhona je 1,5 až 2 metre. Vtedy môžete na plochu vysadiť niekoľko druhov do väčších skupín. Záhon bude vyzeráť veľmi pútavo, ale zároveň usporiadane a veľmi prirodzene. Pri tejto šírke sa nebojte použiť ani vyššie rastliny. Platí pravidlo, že šírka sa rovná aj jeho výške. Ak

noduchšie a upratanejšie. Pri výbere trvaliek nezabúdajte na rozmanitosť a rôzne štruktúry. K rastlinám s väčšími kvetmi sa napríklad hodia menšie a jemnejšie kvitnúce druhy.

Zamerajte sa na farby

Nemusí vždy nutne zaujať len farba kvetu. Trvalky sa pýšia listami aj stonkami a vedľa sa počas sezóny prefarbovať. Všetko závisí len od toho, čo si o danej rastline dokážete nastudovať. Hra s trvalkami je umenie. Farebné obrazce a mapky môžu, ale ani nemusia na seba farebne nadväzovať.

Záhon tón v tóne: Ak chcete, aby na seba nadväzoval, držte sa podoných farieb. Veľmi

SYSTEM
FLORA EST.1993

VEĽKOOBCHOD • MALOOBCHOD • E-SHOP

ZÁHRADNÉ CENTRUM

VŠETKO PRE ZÁHRADKÁRA

OKRASNÉ DREVINY, HNOJIVÁ, OCHRANA RASTLÍN,
POSTREKY, SUBSTRÁTY,
VŠETKO PRE TRÁVNÍKY, NÁRADIE,
KVETINÁČE, MAXIKVETINÁČE,
ZÁHRADNÁ KERAMIKA, SEZÓNNE DEKORÁCIE,
ŠIROKÁ PONUKA SVIEČOK A KAHANCOV...

Široká
ponuka
MAXI
kvetináčov!

*Mrazuvzdorné

KVETY • SVIEČKY
DEKORÁCIE • ZÁHRADA

OBJEDNÁVAJTE AJ CEZ E-SHOP
FLORASYSTEM.SK
KAMENNÁ 11, ŽILINA
041 / 72 46 200

Na jar zabezpečia kvitnutie cibuloviny. Trvalky zosilnejú a listová plocha narastie.

Po cibulovinách sa objavia jarne trvalky, neskôr letné a nakoniec jesenné druhy.

Vyberajte druhy, ktoré prirodzene zapadnú do prostredia a malú plochu premenia.

oblúbená je žiarivá kombinácia bielej, žltej a červenej. Romantickú záhradu vytvorte za pomoci kombinácie bielej, ružovej a fialovej. Prírodný záhon pripomínajúci modrú oblohu zladte do príjemnej bielej, modrej a fialovej.

Rôznofarebné kombinácie: Ak sa nebojíte experimentov a záhradu chcete ozvláštniť

o kontrastnejšie kombinácie, vyberajte farby, ktoré budú vedľa seba žiariť. Napríklad žltá a modrá, oranžová a fialová. K bielej môžete zvoliť hocikakú inú okrem tých, ktoré sa vo farebnej škále nachádzajú v jej tesnej blízkosti. Výbornou voľbou je kombinácia biela a modrá, biela a bordová.

Udržujte ho vo forme

Údržba je vcelku jednoduchá. Ak nie ste záhradník a nechcete záhrade venovať nadbytok času a námahy, stačí záhon zrezať (ostrihať) začiatkom jari.

• **PO VÝSADBE:** Pravidelne ho zalievajte a odburiňte. Buriny odstraňujte mechanicky, aby nedošlo k poškodeniu rastlín. Čím viac času novovysadenému záhonu venujete, tým skôr sa rastliny aklimatizujú a rýchlejšie zakorenia.

• **JAR:** V tomto období zrežte všetky suché časti na minimálnu výšku, 3 až 5 cm od zeme. Na jar ostrihajte aj okrasné trávy. Rez naštartuje rast a zabezpečí zdravý vývin všetkých trvaliek v záhone.

• **LETO:** Ak v záhrade trávite viac voľného času, určite ju pozorne sledujte. Počas sezóny môžete trvalkový záhon odľahčiť a prečistiť. Pravidelné čistenie, strihanie odkvitnutých častí pri niektorých rastlinách umožní ich opätovné zakvitnutie.

• **JESEŇ:** Na zimné obdobie je nutné trvalkový záhon pripraviť. Okrasné trávy odporúčame vyviazať, aby nedošlo k ich premrznutiu. Niektoré druhy môžete ochrániť pred mrazmi nástiolkou zo suchých listov či slamy.

• **ZIMA:** Pred zimou nie je nutné záhon extra čistiť. Všetky napadané zložky v ňom budú tvoriť akúsi ochrannú vrstvu. Trvalky môžu zaujať aj po odkvitnutí, keď napadne snehová prikrývka, preto nie je žiadané vykonávať v zimnom období žiadny rez.

Po rokoch mu doprajte zmenu!

Možno ste pred pár rokmi založili trvalkový záhon a teraz ho túžite zmeniť. Vo svojej záhrade sa nemusíte báť experimentovať. Z časového hľadiska sú tieto záhony veľmi dynamické. Trvalky sú dostupné počas celej sezóny a môžete ich vysádzať až do prvých silných mrazov. Sú cenovo prijateľné a dostupné v rôznych veľkostiach. Po niekoľkých rokoch je dokonca nutné záhony zmladiť, prerezať a dosadiť. V tomto období môžete jednotlivé výhľady alebo celú záhradu farebne pozmeniť.

